

Hyvinvointiraportti 2023

Johdanto

Hyvinvointiraportti on kunnan hyvinvointi johtamisen työväline ja poliittisen päätöksenteon tuki, joka toimii kunnan strategiatyön sekä toiminnan ja talouden suunnittelun yhtenä perustana.

Kuntalaki edellyttää kunnilta asukkaiden hyvinvoinnin edistämistä. Terveystieteiden edistämislaki velvoittaa kuntia tekemään hyvinvointikertomuksen. Lain pykälässä 12 todetaan, että kunnanvaltuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laaja hyvinvointikertomus ja kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain.

Hyvinvointiraportin on laatinut kunnan hyvinvointikoordinaattori. Raportti laaditaan osaksi kunnan arviointikertomusta vuodelta 2023. Raportti on kunnanvaltuuston hyväksynnän jälkeen luettavissa kunnan kotisivuille. Lisäksi kaikki kunnan toimialat saavat raportin luettavakseen.

Hyvinvoinnin johtaminen

Hyvinvointikoordinaattori raportoi kerran vuodessa kunnanvaltuustolle ja -hallitukselle kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta. Lisäksi kunnan laajennetussa johtoryhmässä ja nimetyssä hyvinvoinnin ohjausryhmässä käsitellään kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavia asioita. Kunnassa laaditaan hyvinvointikysely joka toinen vuosi.

Kunnassa päivitetään kaikille ikäryhmille laadittuja hyvinvointisuunnitelmia vuosittain sekä laaditaan laajempi hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa. Kunnassa toimii hyvinvointia ja terveyttä edistäviä kehittämishankkeita. Hyvinvointikoordinaattori kokoaa yhteen erilaisia monialaisia työryhmiä ja verkostoja edistääkseen eri ikä- ja asiakasryhmien hyvinvointia ja terveyttä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistealueet

- Turvallisen ja osallistavan toimintaympäristön varmistaminen, jossa tavoitteena ovat ulkoilualueiden, leikkipuistojen, kevyen liikenteen väylien ja joukko-/palveluliikenteen kehittäminen sekä tilojen turvallisuus palveluissa. Myös vammaispoliittisia toimenpiteitä on esitetty ko. painopistealueen tavoitteiksi.
- Kuntalaisten osallisuuden lisääminen ja järjestöyhteistyön kehittäminen, jossa tavoitteina ovat järjestöyhteistyön parempi koordinointi, kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen, järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön ja ongelmia ehkäisevän työn lisääminen sekä avustusten jakokriteerien avoimuus ja yhtenäisyys kunnassa.
- Terveyden edistäminen, jossa tavoitteina ovat liikunta- ja harrastusmahdollisuuksien ylläpito, hyöty- ja arkiliikunnan lisääminen, työkyvyn ylläpitäminen, työttömien aktivoinnin ja työelämään kuntoutuksen lisääminen, mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä aikuissosiaalityön kehittäminen, kansansairauksien ehkäiseminen ja erityisryhmien työ ja toimintakyvyn ylläpitäminen.
- Työllisyyden edistäminen, jossa tavoitteina ovat aktiivinen elinkeinopolitiikka ja kaavoitus, hankintapolitiikan avoimuus, kuntatyönantajan työllistämistoimet ja työssä jaksamisen edistäminen, työllisyyden aiesopimuksen ylläpitäminen, erityisryhmien, työttömien ja nuorten työllistämisen edistäminen sekä nuorisotakuun toteuttaminen.
- Tiedotuksen lisääminen kunnan palveluista ja erityisesti järjestöjen tuottamista täydentävistä palveluista, jossa tavoitteina ovat järjestö- ja kuntalaisyhteistyön lisääminen, kunnan tiedotuksen parantaminen, kunnan toimivat neuvonta- ja palveluohjausjärjestelmä sekä asiakas- ja kuntalaispalautteen kerääminen säännöllisesti sekä näiden pohjalta tehtävät toimenpiteet.

- Varhaisen välittämisen ja oppilashuoltotyön kehittäminen entistä paremmaksi ja tasalaatuisemmaksi Härkätien alueella, jossa tavoitteina ovat oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelman päivittäminen uuden lain mukaiseksi, hallitun ja vaikuttavan toimintamallin luominen varhaisen tuen kehittämiseksi ja sen istuttaminen osaksi peruspalvelujen palveluvalikkoa, järjestöjen työn kytkeminen osaksi kunnan palveluja sekä perheiden arjen helpottaminen.
- Monimuotoisen asuntokannan lisääminen, jossa tavoitteena on esteettömien ja pienten asuntojen ja vuokra-asuntojen tarpeeseen vastaaminen asuntopolitiikalla koko Härkätien alueella sekä lisäämällä eri elämänvaiheisiin sopivia asuntoja.
- Ikäihmisten ja erityisryhmien kotona pärjäämisen tukeminen mahdollisimman pitkään, jossa tavoitteina ovat ennakoivien palvelujen saaminen tarpeeksi ajoissa, osallistumisen tukeminen, asuntotarpeen tyydyttäminen korjaamalla ja hankkimalla uusia, kotihoidon vahvistaminen, omaishoitajuuden lisääminen, kuntouttavan ryhmätoiminnan kehittäminen, tehostetun palveluasumisen ja perhehoidon riittävyyden turvaaminen, erityisryhmien tarpeiden huomioiminen, kotona asumista tukeva palvelujärjestelmä, hoitosuunnitelmien ja sijoitusten onnistuminen, toimintakyvyn tukeminen sekä kotihoidon sisällön tarkastaminen ja toimintatapojen yhtenäistäminen Härkätien alueella.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmat

Kosken TL kunnassa on laadittu eri ikäryhmille omat hyvinvointisuunnitelmat.

Suunnitelmat ovat luettavissa kunnan kotisivuilla osoitteessa: <https://koski.fi/wp-content/uploads/2023/02/Kosken-TL-hyvinvointikertomus-2017-2021-ja-hyvinvointisuunnitelma-2022-2025.pdf>

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen hankkeet ja ohjelmat vuonna 2023

Voimaa vanhuuteen ohjelma 2023-2025

Ohjelman tavoitteena on saada erityisesti liikkumisen parista pudonneet ja putoamisvaarassa olevat iäkkäät liikkeelle. Ikäinstituutti tarjoaa ohjelman myötä kunnille kolmen vuoden ajan maksuttomat koulutukset, oppimateriaalia, verkostotapaamisia, ohjausta, neuvontaa sekä muita sisältöjä mielenhyvinvoinnin ja ikäystävällisen liikkumisympäristön teemoista.

Nuorisotoiminnan kehittämishanke 2022-2023

Hankkeen tavoitteena oli Kosken Tl ja Marttilan kuntien nuorten osallisuuden lisääminen sekä alueen nuorisotoiminnan kehittäminen nykynuorten tarpeita vastaavaksi. Hankkeessa tehtiin tiivistä yhteistyötä alueen nuorisotoimijoiden, koulujen ja kolmannen sektorin kanssa. Hankkeeseen palkattiin yksi nuorisokoordinaattori, jonka pääasiallinen toimintakenttä oli alueen koulut: alakoulut Koski Tl ja Marttila, Kosken seudun yläaste sekä lukio. Lisäksi nuorisokoordinaattori oli mukana kehittämässä yhdessä nuorten ja kuntien nuorisopalveluiden kanssa uudenlaista vapaa-ajantoimintaa. Hankkeessa työskennellyt nuorisokoordinaattori palkattiin Kosken kunnan nuorisopalveluihin kokoaikaiseksi työntekijäksi vuoden 2024 alusta pääpainopisteenä koulunuorisotyö.

Arkeen Voimaa toimintamalli

Arkeen Voimaa on näyttöön perustuva itsehoidon ryhmätoimintamalli. Toiminnan tarkoituksena on vahvistaa osallistujien itsehoitotaitoja ja sitä kautta kohentaa heidän arkipärrjäämistään ja elämänlaatuaan. Toiminnassa on mukana Liedon, Marttilan ja Kosken Tl kunnat, Lieto oli päävastuussa toiminnan järjestämisestä. Ensimmäinen ryhmä koskella järjestettiin keväällä 2023. Liedossa on aloittanut ensimmäinen ryhmä jo vuonna 2021 ja ideana on, että kuntalaiset voivat osallistua Arkeen Voimaa ryhmiin yli kuntarajojen.

Harrastamisen Suomen malli

Mallin tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle Kosken Tl kunnassa olevalle peruskoulun lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Harrastamisen Suomen mallin toiminta/harrastekalanteri rakennettiin harrastekyselyssä esille nousseista lasten ja nuorten harrastustoiveista. Tavoitteena olemassa olevien hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen koordinoiminen sekä koulun ja harrastustoimijoiden yhteistyö. Kohderyhmänä perusopetuksen vuosiluokkien 1–9 oppilaat. Tavoitteena juurruttaa Suomen malli pysyväksi toimintatavaksi kuntaan. Hankkeelle on haettu jatkoa myös lukuvuodelle 2024-2025.

Digitaitoja ikääntyneille -hanke

Hankkeen tarkoituksena on antaa sähköisen asioinnin, palveluiden ja laitteiden käytön tukea. Tarkoituksena on auttaa ikäihmisiä itsenäiseen ja turvalliseen laitteiden käyttöön ja sähköiseen asiointiin. Digituen sisältö on kohdistunut sähköisen asioinnin opastamisesta palveluiden ja laitteiden valintasuositukseen, sekä käyttöönottoon. Digituen toiminta on järjestetty syyskuun 2022-2024 kevääseen ja se on maksutonta. Hankkeelle on haettu rahoitusta yhteistyössä Auran ja Marttilan kanssa ja se on saanut jatkorahoitusta vuoden 2025 kevääseen asti.

Tervettä kasvua -hanke

Hankkeen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten ravitsemusta ja tervettä kasvua vahvistamalla moniammatillista yhteistyötä kunnissa ja hyvinvointialueille. Hankkeen aikana lisätiin yhteistyötä ruokakasvatuksessa sekä ravitsemusterveyden edistämisessä. Hanke jatkuu vuoden 2024 loppuun.

Mittarit, indikaattorit ja kyselyt

Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen TEA-viisarin tulosindikaattoreista vuonna 2022-2023

Keskeisten indikaattoreiden avulla kerätään tietoa hyvinvointi- ja terveyserojen ilmenemisestä. Indikaattoreiden osoittama tieto auttaa löytämään kohderyhmiä ja painopistealueita sekä kohdentamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä oikealla tavalla. Jokaisen indikaattori osa-alueen alla on yhteenveto, johon on koottu keskeiset muuttujat kyseisellä ajanjaksolla.

Kosken suhteellinen velkaantuneisuus on laskenut vuodesta 2022 ja se on selvästi muita vertailukuntia sekä koko maata alhaisempi. Verotulot ovat nousseet vuodesta 2020 ja ovat 3491 euroa per asukas. Valtion osuudet olivat vuonna 2021 55,3% nettokustannuksista ja vuonna 2022 53,4%, muilla kunnilla ne olivat selvästi pienemmät.

Lapsiperheitä vuonna 2022 oli 32,3%. Kuntien välinen nettomuutto on vuodesta 2022 vuoteen 2021 on jopa -1,125 asukasta ja se on selvästi vertailu kuntia pienempi. Kunnan yleinen pienituloisuusaste vuonna 2022 on lähes sama kuin vuonna 2020 ja se on muita vertailukuntia suurempi.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat. Valtuustokaudella 2017-2021 luku ollut 8–10 prosenttia. Tämä tarkoittaa 12–15 koulutuksen ulkopuolelle jäänyttä nuorta ikäryhmässä 17–24-vuotiaat. Kohortin koko n.150. Vuonna 2021 luku oli 8,8% ja vuonna 2022 9,6%.

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat. Valtuustokaudella 2017-2021 luku ollut noin 7 prosenttia. Tämä tarkoittaa noin 72 ihmistä. (kohortti 1024kpl - 25–64-vuotiaat Koski tl, 2021). Vuonna 2022 luku oli taas 7.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet. Valtuustokaudella 2017-2021 luku ollut 0,5–1 %. Tarkoittaa 5–10 ihmistä. Vuonna 2022 edelleen 0,5.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä. Valtuustokaudella 2017-2021 luku on ollut 650–100. Tarkoittaa karkeasti 30–6 hoitajaksoa Koskella vuodessa. Kohortti oli 2021 vuonna 751 ja vuonna 2022 vain 100.

Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi. Terveydentilansa kokee vuonna 2021 keskinertaiseksi lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 21,3% kun vuonna 2019 vastaava luku oli 24,7%. Luku on vertailukuntia ja muuta maata pienempi. Vuonna 2022 luku on jo 25,7%.

Ylipaino. Ylipainoa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuonna 2021 oli 15,5% ja 2023 luki oli 18,8% kun vastaava luku vuonna 2019 oli 25,6%.

Nuorisotyöttömät % 18–24-vuotaasta työvoimasta. Vuonna 2022 luku on 11 % kun se vuonna 2021 oli 14,1. Koko maassa lukema on myös 11%.

Kouluterveyskyselyn tuloksia 4.–5. luokkalaisista (kouluterveyskysely tehdään joka toinen vuosi ja seuraava kysely vuonna 2025)

Erittäin tyytyväinen elämäänsä vuonna 2017 oli 48,5 %, vuonna 2021 vain 30,4 % ja vuonna 2023 luku oli 37,1 %

4.–5. luokkalaisista harrastaa jotakin vähintään viitenä päivänä viikossa vuonna 2017 34,1 %, vuonna 2021 vain 23,9 % ja vuonna 2023 jopa 34,3 %.

Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut vuonna 2017 30,3 %, vuonna 2021 jo 52,2 % ja vuonna 2023 enää 31,4 %.

Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista vuonna 2017, 51,5 %, vuonna 2021 jo 69,6 % ja vuonna 2023 62,9 %.

Kouluterveyskyselyn tuloksia perusopetus 8. ja 9. lk (kouluterveyskysely tehdään joka toinen vuosi ja seuraava kysely vuonna 2025)

Erittäin tyytyväinen elämäänsä vuonna 2017 oli 31,5 %, vuonna 2021 vain 15,9 % ja vuonna 2023 jo 26,4%.

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi 8.–9.lk. Valtuustokaudella 2017-2021 luku ollut 15–20 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että kahdesta luokallisesta oppilaita (43 kpl 15–16 vuotiaita Koskella vuonna 2021) noin 7-9 nuorta kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Vuonna 2021 luku oli 20%. Vuonna 2023 luku oli jo 27,5%.

Ylipaino 8.–9.luokkaisilla. Valtuustokaudella 2017-2021 luku on kasvanut 14 prosentista 27 prosenttiin. Tämä tarkoittaa, että vuonna 2017 ylipainoisia oli 43:sta kuusi nuorta. Vuonna 2021 ylipainoisten määrä oli jo yli tuplaantunut (n. 12 nuorta). Vuonna 2023 20,7% oli ylipainoisia.

Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille vuonna 2017 oli 42,7 %, vuonna 2021 lähes sama eli 40,4 % ja vuonna 2023 lähes sama 41,6%.

Kokee, että asuinalueella ei ole tarpeeksi oleskelutiloja nuorille vuonna 2017 oli 25,8 %, vuonna 2021 jopa 42 % ja 2023 enää 30,3%.

Harrastaa liikuntaa ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain vuonna 2017 oli 34,9 %, vuonna 2021 jo 45,5 % ja vuonna 2023 42,4%.

Lähde: kouluterveyskysely <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset#alueittain>

Fyysisen toimintakyvyn Move!-mittaukset

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Move!-mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa.

Vuonna 2022 noin 63,8 prosentilla 5. ja 8. luokan oppilaista fyysinen toimintakyky on tasolla, joka voi vaikeuttaa arjessa jaksamista ja vuonna 2023 se oli 60,8 %. Erityisesti liikkuvuus on heikentynyt edellisvuoteen verrattuna. Move!-mittaustuloksissa on paljon alueellista vaihtelua.

Lähde: Kosken MOVE-tulokset vuodelta 2023 löytyvät osoitteesta
https://a3s.fi/move2023_kuntaraportit/koski_tl_koskis284_move2023.pdf

Paikalliset hyvinvointikyselyt

Kosken TL kunta kerää tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista ja palveluiden toimivuudesta. Kunnan palvelukysely toteutetaan joka toinen vuosia ja kohdennettuja kyselyitä eri ikäryhmille tarpeen mukaan.

Hyvinvointi- ja palvelukysely teetettiin vuonna 2023. Kyselyn yhteenveto löytyy:

https://koski.fi/wp-content/uploads/2023/11/Hyvinvointikysely_2023.pdf

Aikaisemmat kyselyt löytyvät osoitteesta:

<https://koski.fi/palvelukysely/>

Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Kosken TL kunnan uusimman strategian painopistealueet ovat kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen sekä elinvoimaisen, yhteisöllisen ja ketterästi toimivan maaseutukunnan kehittäminen. Kosken TL kunnan menestystekijöitä ovat aktiivinen elinkeino- ja tonttipolitiikka, ilmastovastuullisuus, yhteisöllisyys - vahva identiteetti, liikunta- ja kulttuuri hyvinvoinnin lähteenä, laadukkaat lähipalvelut ja lisäksi kunta on tunnettu sivistyspalveluista.

Kosken TL kunnassa toimii useita hyvinvointityötä edistäviä yhteistyöverkostoja, joissa päivitetään ja arvioidaan hyvinvointityölle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Yhteistyöverkostot on koottu niin, että kohderyhmän tarpeet ja tilanne tulee mahdollisimman kokonaisvaltaisesti huomioiduksi. Lasten ja nuorten hyvinvointityön tavoitteiden toteutumista arvioi moniammatillinen

yhteistyöverkosto Kosken Verkko, joka koostuu seuraavista asiantuntijoista: sosiaalipalveluiden edustaja, sivistysjohtaja, alakoulun rehtori, koulupsykologi, koulukuraattori, hyvinvointikoordinaattori, rakennustarkastaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, yläkoulun rehtori ja kouluterveydenhoitaja. Lisäksi nuorten äänen päätöksen tekoon tuo Nuorisovaltuusto NUVA, jolla on edustus myös mm. Hyvinvointilautakunnassa.

Kunnassa toimii myös ruohonjuuritasolta tietoa kokoava Hyvinvointiryhmä, joka on koottu tukemaan hyvinvointikoordinaattorin työtä. Hyvinvointiryhmä on koottu niistä eri ikä- ja asiakasryhmien toimijoista, joilla on halua osallistua kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Näin ne tärkeät ruohonjuuritason tarpeet ja toiveet tulee huomioiduksi ja niihin voidaan reagoida ripeästi. Tällä tavalla pienen kunnan ketteryys saadaan hyödynnettyä mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Hyvinvointiryhmä toimii hyvinvointikoordinaattorin ohjausryhmänä: tukee ja antaa palautetta koordinaattorin työstä sekä kehittää uusia ideoita.

Vuonna 2020 kuntaan on perustettu myös liikenneturvallisuustyöryhmä, joka koostuu ulkopuolisten asiantuntijoiden lisäksi kunnan eri hallintoalojen edustajista. Mukana ryhmässä ovat tekninen johtaja, rakennustarkastaja, varhaiskasvatusjohtaja, hyvinvointikoordinaattori ja koulujen rehtorit. Muita keskeisiä tahoja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta ovat Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hyte-verkosto sekä Varhan muut verkostot, Kosken ja Marttilan yhteinen Nuorisovaltuusto NUVA sekä Vanhus- ja vammaisneuvosto.

Lisäksi kunnassa toimii myös muita poikkihallinnollisia/moniammatillisia työryhmiä tukea tarvitsevien kohderyhmien auttamiseksi. Tällaisia ovat muun muassa omaishoitajien tukemiseksi perustettu työryhmä, jossa Varhan lisäksi mukana on useita kolmannen sektorin toimijoita.

Yhteenveto Lapset ja nuoret

Lasten – ja nuorten näkökulmasta vuosi 2023 oli haastavaa aikaa ja koronan vaikutukset näkyivät edelleen esimerkiksi sosiaalipalvelujen kasvavana kysyntänä. Lasten ja nuorten pahoinvointi on puhuttanut maanlaajuisesti ja erilaisia tukitoimia käynnistetty varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Lasten ja nuorten liikkumattomuus on ollut paikallinen huoli jo useamman vuoden ja siihen tulisi vaikuttaa tulevaisuudessa jo varhaiskasvatuksesta lähtien. Move-mittausten mukaan olimme Varsinais-Suomen toiseksi huonoin kunta, joka kertoo lasten liikkumattomuuden nopeasta romahduksesta.

Huoli nuorten tilanteesta on nostettu julkiseen keskusteluun. Kunnassa toimineen Nuorisotoiminnan kehittämishankkeen anisoista osaan nuorten tarpeista on pystytty vastaamaan ja tulevaisuudessa seurakunnan ja kunnan nuorisopalveluiden yhteistyöllä voidaan ammatillista nuorisotyötä lisätä kunnassa.

Nuorisotoiminnan kehittämishankkeen aikana on nuorten tavoittaminen vapaa-ajalla lisääntynyt merkittävästi. Lisäksi alueen koulujen sekä Kosken ja Marttilan nuorisopalveluiden välinen yhteistyö on lisääntynyt ja uusia toimintatapoja on kehitetty. Esimerkkeinä ehkäisevän päihdetyön jalkauttaminen osaksi koulujen toimintaa sekä matalankynnyksen yksilö- ja ryhmätyö. Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella nuoret ovat kokeneet, että aikuisen tavoittaminen/puheille pääsy on parantunut suhteessa aikaisempaan. Yhteistyö alueen kolmannen sektorin kanssa on myös edistynyt hyvin.

Vuoropuhelu kuntalaisten, päättäjien ja nuorisotoimijoiden välillä on lisääntynyt huomattavasti. Aiheena esimerkiksi nuorten kokoontumisten lisääntymisen myötä kasvaneet lieveilmiöt mm. päihteiden käytön lisääntyminen, ilkeältä sekä huolestuttava liikenne käyttäytyminen. Nuorisotoiminnan kehittämishankkeen yhtenä tavoitteena oli vakiinnuttaa nuorisotyön toimintamalleja kuntaan. Nuorisotyön kehittämishankkeen avulla onkin saatu nostettua esiin sellaisia teemoja ja tarpeita, joita ei ole aiemmin tunnistettu. Nyt ammatillisen nuorisotyön merkitys on nähty kunnassa ja nuorisotyön resurssointia on lisätty.

Myös huoli nuorten liikennekäyttäytymisestä on noussut esiin monessa eri verkostossa ja mediassa. Lisäksi tilastot osoittavat erityisesti nuorten liikenneonnettomuuksien olevan valitettavasti maan kärkipäätä. Liikenneturvallisuustyöryhmässä pohditaan näitä teemoja ja ideoidaan ennaltaehkäiseviä toimia asian suhteen tiiviissä yhteistyössä teknisen puolen, koulujen, varhaiskasvatuksen ja nuorisopalveluiden kesken.

Alla yhteenveto nuorten tilanteesta indikaattoritiedon valossa:

Ei yhtään läheistä ystävää lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 11,6%. Luku on lähtenyt hurjaan nousuun vuodesta 2013 asti ja se on muita kuntia ja koko maata paljon suurempi. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista terveydentilansa kokee huonoksi jopa 25,7%. Tosi humalassa vähintään kerran kuussa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista on jopa 31,4% (vuonna 2021 luku oli 23%) joka on huomattavasti muuta maata enemmän. Tupakoiminen 1. ja 2. vuoden opiskelijoissa on vähentynyt vuodesta 2019 jopa 26,79% ja vuonna 2023 luku oli enää 5,7%.

Yhteenveto Työikäiset

Työikäiset ovat usein ryhmänä se, jolle on vähiten kohdennettujen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen kannalta keskeisimpinä tuloksina työikäisten osalta voidaan pitää:

- Yhteistyö kunnan kulttuuri- ja vapaa-, teknisen toimen ja kolmannen sektorin sekä naapurikuntien kanssa on toteutunut ja kunnassa toimii monialainen yhteistyöryhmä, joka käsittelee säännöllisesti liikunnallisen elämäntavan kehittämistä sekä pohtii uusia toimintatapoja kuntaan.
- Tiedottamista tehostettiin ja lanseerattiin visitkoski -sivusto, jonne on koottu kattavasti kunnan liikuntatarjonta.
- Liikuntakirjaston kehittäminen.
- Liikuntaneuvonnan lisääminen.
- Lisättiin liikunnanohjausta työelämän ulkopuolella oleville ja järjestettiin mm. kuntosalilla yksilöohjausta työapajan asiakkaille.
- Arkeen voimaa ryhmän toiminta.
- Matalan kynnyksen liikuntaryhmiä perustettiin työikäisille sekä järjestettiin matalankynnyksen lajikokeiluita mm. tapahtumien ja maksuttomien lajikokeiluiden avulla.
- Työikäisille järjestettiin Matalan kynnyksen maksutonta, henkilökohtaista kuntosaliohjausta kerran viikossa (kävijämäärä 14 kävijää per kerta).
- Lisäksi tarjottiin uusia ryhmäliikuntaryhmiä.
- Vuoden aikana on panostettu kunnan omien sekä yhdistysten vapaaehtoisten ryhmäliikunnanohjaajien osaamiseen mm. tarjoamalla lisäkoulutusta.

Kyselyissä esille nousseita tarpeita ovat mm. mielenterveys- ja päihdepalveluiden saavutettavuuden haasteet sekä niistä tiedon saaminen. Päihdekyselyissä esille nousi myös huoli läheisen päihteiden käytöstä.

Alla yhteenveto työikäisten tilanteesta indikaattoritiedon valossa:

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25-64-vuotiaat vuonna 2021 luku oli 22,5% ja 2022 vastaava luku on ollut 24,9. Työkyvyttömyyseläkettä saaneet 25-64-vuotiaat vuonna 2022 oli 7% vastaavan ikäisestä väestöstä, vuonna 2021 luku on ollut 7,6%.

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15-49-vuotiailla kohortti luku 1000 vuonna 2022 luku oli 937, 2021 vuonna luku oli 710 ja vuonna 2020 luku oli 673. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50-64-vuotiailla 644 vuonna 2021 ja 652 vuonna 2020 ja vuonna 2022 jopa 895.

Yhteenveto Ikäihmiset

Kosken kunnassa keskeisimpinä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteinä voidaan pitää ikäihmisten osalta vuonna 2023:

- Matalankynnyksen liikuntaryhmät lisääntyneet mm. matalan kynnyksen tanssiryhmä sekä tasapainoryhmät ikäihmisille.
- Erilaiset matalan kynnyksen tapahtumat, jossa maksutonta ohjelmaa myös ikäihmisille. Mukana myös kolmannen sektorin toimijat.
- Omaishoitajien hyvinvointipäivä 31.5. omaishoitajille suunnattu liikuntapainotteinen hyvinvointipäivä toteutettiin yhteistyössä Loimaan seudun Omaisoivan, Seurakunnan ja kunnan kanssa.
- Hyvinvointikysely, yhteenveto <https://koski.fi/palvelukysely/>
- Uimamatkat Somerolle yhteistyössä paikallisen Eläkeyhdistyksen kanssa - vertaisliikuttaja mukana sis. myös vesijumpan.
- Erityisliikuntakortti ja liikuntaneuvonta - käynnistyi vuoden 2023 huhtikuussa. Vuonna 2023 haettu noin 10 korttia.
- Yhteistyön tiivistäminen: Varha ja kunnan toimialat sekä kolmassektori.
- Kunnan Hyvinvointisuunnitelmat ikäihmisille, jossa huomioidaan matalan kynnyksen liikunta sekä vähän tai ei lainkaan liikkuvat.
- Ryhmäliikunnan ohjaajien maksuttomat koulutukset.
- Digitukea saatavilla ryhmä- ja yksilöohjauksena sekä myös tarvittaessa kotiin tuotuna.
- Vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta vuonna 2023.
- Liukuesteiden jakaminen talvella 2023.

Huolen aiheina ovat vuonna 2023 nousseet mm. sotepalvelut, jotka keskitetään isompiin kuntiin ja kaupunkeihin. Lähes kaikki ikäihmisille suunnatut sotepalvelut ovat heikentyneet vuoden 2023 aikana. Aisasta on puhuttu Vanhus- ja vammaisneuvostossa ja vaikuttajaryhmän puheenjohtaja on vinyt kunnan terveisiä Varhan alueelliseen Vanhus- ja vammaisneuvostoon. Lisäksi asia on nostettu esiin Varhan organisoimissa kuntaneuvotteluissa sekä muissa yhteisissä verkostoissa. Huoli ikäihmisten terveyden edistämisestä hyvinvointialueiden käynnistymisen jälkeen on lisääntynyt merkittävästi. Lisäksi vanhusten liikenneonnettomuudet on nostettu esiin eri verkostoissa ja niiden ennaltaehkäisyä on pohdittu mm. Liikenneturvallisuustyöryhmässä sekä Vanhus- ja vammaisneuvostossa.

Yhteenveto yhdistykset ja seurat

Yhteistyö yhdistysten ja seurojen kanssa on tiivistynyt edelleen vuoden 2023 aikana ja paikalliset yhdistykset ovat olleet tukemassa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä monella saralla. Yhdistysten ja seurojen merkitystä ei voida liikaa korostaa tulevaisuudessa, jolloin hyvinvointialueiden myötä kunnan vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä kasvaa ja kunta tarvitsee rinnalleen vahvasti tukea kolmannelta sektorilta mm. vapaaehtoistyön lisäämiseksi. Kosken kunnassa keskeisessä roolissa kunnan hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyössä on yhteistyö kolmannen sektorin kanssa sekä heidän osallistamisensa erilaisiin kunnan yhteistyöverkostoihin sekä muuhun yhteiseen toimintaan kuten vapaaehtoistyöhön. Hyvinvointikoordinaattori kutsuu yhdistykset noin kolme kertaa vuodessa yhteiseen yhdistysiltan sekä tiedottaa yhdistyksiä ja seuroja pitkin vuotta ajankohtaisista asioista. Hyvinvointilautakunta jakaa myös yleis-, kohde- ja koulutusavustuksia yhdistyksille ja seuroille vuosittain liikunta- nuoriso ja kulttuuritoimintaan. Lisäksi kunnassa ilmestyy Meidän Koski TL -lehti, jossa yhdistykset saavat maksutta ilmoittaa toiminnastaan. Myös kaikki kunnan tilat ovat maksutta yhdistysten ja seurojen varattavissa sivulta www.varaus.koski.fi.

Yhteenveto

Kokonaisuudessaan vuosi 2023 oli haastava, koska Varhan myötä palveluiden ja verkostotyön muodot muuttuivat radikaalisti. Haasteita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta aiheutui lähinnä tiedotuksen ja palveluiden saatavuuden osalta. Hyvinvointikoordinaattori työmäärä kasvoi huomattavasti näistä aiheutuneista haasteista sekä uusien Varhan verkostojen syntyminen myötä. Suurimpana haasteena tulevaisuudessa on henkilöstöresurssin riittäminen kaiken hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen saralla. Suurimpina kehityskohteina lähitulevaisuudessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kentällä ovat kulttuuripalveluiden sekä ehkäisevän työn kehittäminen kunnassa (ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö sekä väkivallan ehkäisy).